

## ПЪТЯТ НА ХАЙДУТИНА

Определящ за семантиката на фолклорния хайдушки цикъл е фактът, че образът на хайдутина съществува най-вече чрез образа на хайдушката дружина. Почти липсват фолклорни текстове, в които, независимо дали хайдутинят е разбойник или защитник, да битува сам. Героят става хайдутин само чрез хайдушката дружина. Затова той трябва да отиде там, където се събира и „става“ тя. Във всички случаи това „ставане“ се осъществява извън селището, извън социалното пространство, което означава в природното /некултурно/ пространство и почти винаги то е планината /гората/. Организирането на хайдушкия колектив вън от социума е показателно за неговата специфична същност и функции. В известен смисъл хайдушкият колектив е в противостояща позиция спрямо социума и безпорядък в него заради робството. В този контекст е и вероятната му функция, насочена към възстановяването на този порядък. А нейното реализиране изисква изграждането на този колектив да стане по други правила, различни от тези на социума, в пространство, което да осигури съществуването му, да бъде „свое“. Такова пространство в хайдушкия фолклор е най-вече гората. Там героят трябва да стане хайдутин. Към нея се отправя той, взел решение за това, там събира своята дружина, там участва в състезания, там се къгне, там участва в двубои, там обира царска хазна и скрива съкровището си, там лежи болен /ранен/, там умира.

Според фолклорно-митологичните представи и вярвания гората обитават и различни митични същества и сили.<sup>4</sup> Тя е хипостаза на отвъдното<sup>5</sup> и в нея се извършват посветителните обреди.<sup>6</sup> Това означава, че, както всички герои, битуващи в гората<sup>7</sup> и хайдутите влизат във взаимоотношения с тези същества и сили, с представителите на